

Věstník MZd ČR, částka 5/2020

„NÁRODNÍ OŠETŘOVATELSKÝ POSTUP ROLE NLZP PŘI ZACHÁZENÍ S LÉČIVÝMI PŘÍPRAVKY“

Vydává Ministerstvo zdravotnictví ČR

ve spolupráci

s Národním centrem ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, Českou asociací sester, Profesní a odborovou unií zdravotnických pracovníků, Asociací vysokoškolských vzdělavatelů nelékařských zdravotnických profesí a Spolkem vysokoškolsky vzdělaných sester

DEFINICE:

Léčivým přípravkem se rozumí látka nebo kombinace látek prezentovaná s tím, že má léčebné nebo preventivní vlastnosti v případě onemocnění lidí nebo zvířat, nebo látka nebo kombinace látek, kterou lze použít u lidí nebo podat lidem, nebo použít u zvířat či podat zvířatům, a to buď za účelem obnovy, úpravy či ovlivnění fyziologických funkcí prostřednictvím farmakologického, imunologického nebo metabolického účinku, nebo za účelem stanovení lékařské diagnózy.

VYMEZENÍ VYBRANÝCH POJMŮ A ZKRATEK:**Léčivými přípravky jsou rovněž:**

humánní léčivé přípravky: jsou určeny pro použití u lidí nebo podání lidem,
humánní imunologické léčivé přípravky: sestávající se z vakcín, toxinů, sér nebo alergenových přípravků,
humánní autogenní vakcíny připravené pro konkrétního pacienta z patogenů nebo antigenů získaných výhradně od tohoto pacienta,
radiofarmaka, kterými se rozumějí léčivé přípravky, které, jsou-li připraveny k použití, obsahují jeden nebo více radionuklidů (radioaktivních izotopů) včleněných pro lékařský účel,
krevní deriváty, kterými se rozumějí průmyslově vyráběné léčivé přípravky pocházející z lidské krve nebo lidské plazmy; krevní deriváty zahrnují zejména albumin, koagulační faktory a imunoglobuliny lidského původu,
rostlinné léčivé přípravky obsahující jako účinné složky nejméně jednu rostlinnou látku nebo nejméně jeden rostlinný přípravek nebo nejméně jednu rostlinnou látku v kombinaci s nejméně jedním rostlinným přípravkem,
transfuzní přípravky, kterými se rozumějí lidská krev a její složky zpracované pro podání člověku za účelem léčení nebo předcházení nemoci, pokud nejde o krevní deriváty; za lidskou krev a její složky se pro účely tohoto zákona nepovažují krevní kmenové buňky a lymfocyty dárce krvetvorných kmenových buněk určené pro příjemce těchto buněk.

Léčivou látkou se rozumí jakákoliv látka bez ohledu na její původ, který může být:

lidský, například lidská krev, její složky a přípravky z lidské krve,
živočišný, například mikroorganismy, toxiny, celí živočichové, části orgánů, živočišné sekrety, extrakty nebo přípravky z krve,
rostlinný, nebo chemický.

Za léčivou látku se zejména považuje:

léčivá látka, kterou se rozumí jakákoliv látka nebo směs látek určená k použití při výrobě nebo přípravě léčivého přípravku, která se po použití při této výrobě nebo přípravě stane

účinnou složkou léčivého přípravku určenou k vyvinutí farmakologického, imunologického nebo metabolického účinku za účelem obnovy, úpravy nebo ovlivnění fyziologických funkcí anebo ke stanovení lékařské diagnózy, pomocná látka, kterou se rozumí jakákoli složka léčivého přípravku, která není léčivou látkou nebo obalovým materiálem.

Lékovou formou léčivého přípravku je technologické zpracování léčivých látek a pomocných látek charakterizované tvarem, složením a fyzikální strukturou, s ohledem na fyzikální strukturu

člení se na lékové formy tuhé, polotuhé a tekuté, s ohledem na tvar se člení na lékové formy dělené a nedělené.

Nežádoucí účinek: odezva na léčivý přípravek, která je nepříznivá a nezamýšlená.

Nežádoucí účinky léčivých přípravků se rozlišují zejména na:

závažné nežádoucí účinky, které mají za následek smrt, ohroží život, vyžadují hospitalizaci nebo prodloužení probíhající hospitalizace, mají za následek trvalé či významné poškození zdraví nebo omezení schopností nebo se projeví jako vrozená anomálie či vrozená vada u potomků,

neočekávané nežádoucí účinky, jejichž povaha, závažnost nebo důsledek jsou v rozporu s informacemi uvedenými v souhrnu údajů o přípravku u registrovaného léčivého přípravku nebo jsou v rozporu s dostupnými informacemi, například se souborem informací pro zkoušejícího u hodnoceného léčivého přípravku, který není registrován,

Nežádoucí příhoda: nepříznivá změna zdravotního stavu postihující pacienta nebo subjekt hodnocení, který je příjemcem léčivého přípravku, kromě transfuzního přípravku, i když není známo, zdaje se v příčinném vztahu k léčbě tímto přípravkem.

Závažná nežádoucí příhoda: nežádoucí příhoda, která má za následek smrt, ohroží život, vyžaduje hospitalizaci nebo prodloužení probíhající hospitalizace, má za následek trvalé nebo významné poškození zdraví nebo omezení schopností nebo se projeví jako vrozená anomálie nebo vrozená vada u potomků, a to bez ohledu na použitou dávku léčivého přípravku.

Souhrn údajů o přípravku: shrnutí informací o léčivém přípravku, které je součástí rozhodnutí o registraci léčivého přípravku a obsahuje informace podstatné pro jeho správné používání.

Příbalová informace: písemná informace pro uživatele, která je součástí léčivého přípravku.

LASA léčiva: (look alike-sound alike) léčivé přípravky s podobným designem balení, popřípadě léčiva s podobně znějícími názvy, u nichž hrozí riziko vzájemné záměny při podávání pacientům.

HVLP ... hromadně vyráběné léčivé přípravky výrobcem v šaržích

IPLP ... individuálně připravované léčivé přípravky připravované v lékárně podle lékařského předpisu pro jednotlivého pacienta.

NLZP ... nelékařský zdravotnický pracovník

SPC ... Summary of Product Characteristics (souhrn údajů o přípravku)

SÚKL ... Státní ústav pro kontrolu léčiv

PZS ... poskytovatel zdravotních služeb

CÍL:

Stanovit postup a pravidla uchovávání léčivých přípravků v souladu s jejich SPC, s aktuálně platnými právními předpisy a místním podmínkám PZS.
Zajistit jejich pravidelnou kontrolu a označení v rámci PZS.
Zajistit správné podávání léčivých přípravků pacientům.
Stanovit záznamy o podávání léčivých přípravků.
Stanovit zásady bezpečné ošetrovatelské praxe.
Identifikovat komplikace při podávání léčivých přípravků s cílem jejich předcházení.
Upravit zásady při podávání rizikových léčivých přípravků.
Předcházet vzniku nežádoucích účinků a možných komplikací.

KOMPETENTNÍ OSOBY:

Kompetence vychází z platné legislativy, zejména z vyhlášky č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění pozdějších předpisů. Doporučujeme stanovit kompetence podle oblastí jednotlivých pozic v rámci týmu nebo stanovených opatření. Např.: kdo zodpovídá za objednávání léčivých přípravků, kdo schvaluje žádanky, kdo je kompetentní přebírat léčivé přípravky, kdo léčivé přípravky předepisuje, kdo léčivé přípravky podává. V rámci poskytovatele zdravotní péče je důležité stanovit i odpovědnost za hlášení nežádoucích účinků léčivých přípravků na SÚKL.

POMŮCKY:

zdravotnická dokumentace pacienta,
ordinované léčivé přípravky,
lékovky k podání léčivých přípravků jednotlivým pacientům,
tekutiny na zapití, ideálně čistá voda nebo čaj,
trubička na pití (brčko) nebo hrníček s pítkem pro pacienty, kteří mají problémy s polykáním,
nástroje k dělení léčivých přípravků (drtiče, půliče),
pinzeta,
odměrka na tekuté formy léčivých přípravků,
emitní miska na odpad,
kontejner (nádoza) na nebezpečný odpad,
souhrn údajů o přípravku (www.sukl.cz - Databáze léků) a příbalová informace (součást balení léčivého přípravku či na www.sukl.cz - Databáze léků),
dále pak vždy pomůcky, které se vztahují k ordinovaným léčivým přípravkům jinou cestou dle standardu poskytovatele zdravotní péče.

OŠETŘOVATELSKÝ POSTUP:

1. Uchovávání léčivých přípravků - přehlednost, zabezpečení

Léčivé přípravky jsou uchovávány v originálních obalech nebo v obalech z lékárny, které jsou opatřeny názvem, číslem šarže a datem plnění. Na blistrech musí být čitelný název, číslo šarže a doba použitelnosti léčivého přípravku. Léčivé přípravky se na zdravotnických pracovištích uchovávají v uzamčených příručních lékárnách (neplatí pro urgentní medicínu, kde však musí být léčivé přípravky zabezpečeny proti zneužití nepovolanými osobami). Léčivé přípravky se ukládají podle lékových forem. Odděleně se ukládají léčivé přípravky pro vnitřní užití (např. tablety, injekce) a léčivé přípravky pro jiná upotřebení (např. masti, čípky), nesmí dojít k záměně.

LASA léčiva a také léčivé přípravky lišící se pouze množstvím účinných látek, se doporučuje mít uložené odděleně tak, aby se minimalizovalo riziko záměny.

Léčivé přípravky obsahující návykové látky podléhají evidenci o návykových látkách, musí být uloženy v uzamykatelných nepřenosných kovových schránkách.

2. Pravidla pro uchovávání léčivých přípravků

Všechny léčivé přípravky musí být uchovávány při teplotě určené výrobcem (dle SPC).

Teplotní rozmezí pro uchovávání léčivých přípravků (mrazicí zařízení, lednice a chladičové boxy) je vždy uvedeno v příbalové informaci - kapitola "Jak přípravek uchovávat".

Chladič/mrazicí zařízení určené k uchovávání léčivých přípravků nesmí být používáno k ukládání jiných materiálů, např. potravin, volně uložených vzorků odebraného biologického materiálu mimo vyhrazený a označený box nebo chemických látek.

Léčivé přípravky určené k opakovanému podání musí být po prvním použití na obalu označeny datem a časem prvního použití v případě, že se po prvním otevření mění doba použitelnosti (např. kapky do očí, masti)

Poskytovatel zdravotních služeb má pravidla pro uchovávání některých léčivých přípravků (léčivých přípravků s obsahem návykových látek, transfuzních přípravků, léčivých přípravků ze skupiny cytostatik, přípravků pro parenterální nebo enterální výživu, rizikových léčivých přípravků...) rozpracovaná podrobněji dle zvyklostí.

3. Předepisování ordinací léčivých přípravků

Je vždy v kompetenci poskytovatele zdravotních služeb - týká se kompetencí lékařů. Doporučujeme zahrnout při zpracování kapitoly např.: zásady při ordinaci léčivých přípravků, podmíněné ordinace, ordinace léčivých přípravků ve výjimečných situacích, ústní ordinace, ordinace antibiotik atd.

4. Zásady při podávání léčivých přípravků

Všechny léčivé přípravky jsou připravovány těsně před podáním a na místě k tomu určeném za dodržování hygienických zásad.

Léčivé přípravky pro per os podání jsou podávány vždy z originálního balení v přítomnosti pacienta za pomoci lékovky (nádobky na léčivé přípravky).

Výjimku lze udělit poskytovatelem zdravotních služeb v případě nespolupracujících pacientů.

Při používání nástrojů k dělení léčivých přípravků (drtiče, půliče) se ihned po použití, mezi jednotlivými pacienty, mechanicky otře vlhkou buničitou vatou a po ukončení podávání léčivých přípravků se provede mechanická očista, dezinfekce, oplach pod tekoucí vodou a vysušení.

Při podání jen části tablety, je zbytek tablety odstraněn do kontejneru (nádoby), nebezpečný odpad určený k likvidaci léčiva.

Léčivé přípravky k parenterálnímu použití jsou připravovány bezprostředně před podáním do jednorázových injekčních stříkaček, krytých sterilními uzávěry a označeny názvem užitého léčivého přípravku. Musí být opatřeny jménem, příjmením pacienta, rokem narození a způsobem aplikace (vyjma případů ústní ordinace při urgentních stavech a resuscitaci pacienta).

Aplikaci pomocí aplikačního pera provádí kompetentní NLZP. Pokud je pacient edukován, může své aplikační pero používat sám pod dohledem nelékařského zdravotnického pracovníka.

Každá připravená infuzní láhev/vak či perfusorová stříkačka musí být označena jménem a příjmením pacienta, ev. rokem narození, názvem a množstvím léčivého přípravku, který infuze/perfuzorová stříkačka obsahuje, datem a časovým údajem podání, ev. rychlostí.

Načaté a nespoteřované infuzní roztoky není dovoleno uchovávat a dále používat. Musí se

ihned znehodnotit (viz standard poskytovatele zdravotních služeb). Infuzní roztoky, které jsou používány k ředění léčivých přípravků, mohou být používány po dobu maximálně 24 hodin a poté musejí být zlikvidovány. Láhve/vaky musí být popsány datem a hodinou prvního použití.

Specifika podávání dalších léčivých přípravků (viz standard poskytovatele zdravotních služeb).

5. Zásady bezpečné praxe

Osoby zacházející s léčivými jsou povinny:

dbát na maximální prospěšnost léčiv při jejich použití a omezit na nejnižší možnou míru nepříznivé důsledky působení léčiv na zdraví člověka a veřejné zdraví, zdraví zvířat a životní prostředí a dodržovat pokyny k zacházení s léčivým přípravkem podle souhrnu údajů o přípravku,

ujistit se o podání správného léčivého přípravku náležitěmu pacientovi, přesné dávky správnou cestou podání a odpovídajícím způsobem ve správný čas.

„Při podávání jakéhokoli léčivého přípravku, nebo asistence či dohledu nad pacientem, který si léčivý přípravek aplikuje sám, musí sestra jednat na základě profesionálního úsudku a v dané situaci aplikovat znalosti a dovednosti“ (UKCC Guidelines for Administration of Medicine, 2000:4)

K zajištění bezpečného podání se používá např.:

- A (accurate prescription) ... přesná ordinace
- B (best Information) ... nejvhodnější ordinace
- C (correct dispensing) ... správné dávkování
- D (deliberation before administration) ... přemýšlení před podáním
- E (effective systems) ... účinný systém
- F (fail-safe policies) ... bezpečné postupy

Prevence chyby v podání léčivých přípravků spočívá v tom, že se dodržují předepsané pokyny:

Vždy používejte zdravotnickou dokumentaci pacienta, nikdy nepodávejte léčivý přípravek z hlavy, pouze na základě toho, co si pamatujete.

Vždy identifikujte totožnost pacienta, i když pacienta dobře znáte.

Nikdy nepodávejte léčivý přípravek, který jste sami nepřipravili, nebo jste nebyli svědkem jeho přípravy.

Nenechávejte léčivé přípravky na nočním stolku, aby si je pacient vzal později.

Nikdy nenechávejte otevřenou lékárnu nebo vozík s léčivými přípravky bez dozoru.

Dodržování těchto pravidel umožní rozpoznat chybu a podle potřeby upravit systém tak, aby podávání léčivých přípravků bylo bezpečné.

6. Záznamy o podávání léčivých přípravků

NLZP podávající léčivé přípravky pacientovi musí vždy do zdravotnické dokumentace provést záznam o podání ordinace s podpisem a plnou identifikací. Jméno a podpis NLZP může být uveden ve zdravotnické dokumentaci jen jednou za předpokladu, že uvedený pracovník za pacienta zodpovídá po celou dobu směny. V případě podávání léčivých přípravků jiným NLZP, musí tento pracovník podepisovat podání každého léčivého přípravku zvlášť.

V případě používání elektronické dokumentace musí NLZP stvrdit podání léčivých přípravků do zdravotnické dokumentace pacienta svým zaručeným elektronickým podpisem.

Po podání léčivého přípravku provede podávající pracovník záznam o podání do zdravotnické

dokumentace způsobem např.:

- a. ✓ léčivý přípravek podán,
- b. **O** léčivý přípravek nepodán, musí být vždy uveden důvod nepodání léčiva,
- c. **a ex** podat poslední ordinovanou dávku léčiva a poté již nepodávat,
- d. **ex** léčivý přípravek zrušen (takový záznam do zdravotnické dokumentace provádí vždy lékař).

Je-li léčivý přípravek předepsán jako podmíněná ordinace a není podán do 24 hodin, znak O nepodání se neprovádí.

Podání nebo nepodání léčivého přípravku s obsahem návykové látky (opiát), musí být zaznamenáno do ordinace dle standardu poskytovatele zdravotních služeb, např. červenou barvou s uvedením času podání a podpisem.

7. Komplikace při podávání léčivých přípravků

Nelze-li léčivý přípravek podat, nebo jej pacient odmítá užít, nebo pacient není schopen pro změnu zdravotního stavu léčivý přípravek užít, je informován neprodleně ošetřující lékař a je proveden záznam do zdravotnické dokumentace.

V případě nežádoucího účinku je NLZP povinen zajistit stabilizaci pacienta (např. vhodná poloha, zajištění jiné osoby apod.) a poté neprodleně hlásit lékaři podezření na výskyt nežádoucího účinku. Společně s lékařem učinit záznam do zdravotnické dokumentace pacienta.

V případě chyby nebo skoro chyby (nedokonaných pochybení) při podání léčivého přípravku (záměna léčivého přípravku, dávkování apod.) je povinnost tuto skutečnost ihned nahlásit lékaři. O pochybení se provede záznam do zdravotnické dokumentace pacienta a sepíše se hlášení nežádoucí události.

8. Léčivé přípravky přinesené pacientem k poskytovateli zdravotnických služeb

viz standard PZS, např. doporučujeme:

Pacient je při přijetí k hospitalizaci poučen, že bez vědomí a svolení lékaře nebude užívat své léčivé přípravky, je lékařem seznámen s režimem podávání léčivých přípravků na oddělení.

Léčivé přípravky donesené pacientem lze použít pouze výjimečně, nejsou-li pro pracoviště běžné nebo jsou-li vázány na předpis lékaře specialisty. Tyto vlastní léčivé přípravky je pacient povinen všechny předat zdravotnickému personálu, který je po kontrole doby použitelnosti dle ordinace lékaře podává pacientovi v průběhu hospitalizace.

Všechny léčivé přípravky přinesené pacientem musí být opatřeny originálním obalem s vyznačením názvu a silou léčivého přípravku, šarží a dobou použitelnosti. Není přípustné užívat léčivé přípravky z tzv. lékových dávkovačů.

Odevzdané léčivé přípravky v originálním balení musí být uloženy odděleně od ostatních léčivých přípravků a označeny jménem, příjmením a datem narození pacienta. Při propuštění jsou nespotřebované léčivé přípravky vráceny pacientovi zpět.

9. Léčivé přípravky při propuštění pacienta

viz standard poskytovatele zdravotních služeb, např.:

Při propuštění musí být pacient vybaven léčivými přípravky na 3 dny a recepty na léčivé přípravky, které mu byly předepsány ošetřujícím lékařem, nebo musí být vybaven léčivými přípravky na dobu, než může navštívit lékaře, který mu léčivé přípravky může předepsat. Léčivé přípravky, které jsou pacientovi předány, musí být uloženy v originálních baleních

nebo pokud předávané léčivé přípravky nejsou jednotlivě balené v originálním obalu (blístrech), ale např. ve skleněné lékovce, musí být pacientovi předány v uzavřených obalech, které jsou řádně označeny časem podání, názvem a silou léčivého přípravku, případně informací upozorňující na zvláštní uchovávání (např. v lednici) současně s návodem k použití (např. s kopií textu příbalové informace).

10. Léčivé přípravky s vyšší mírou rizika

viz standard PZS, např.:

Mezi rizikové léčivé přípravky patří koncentrované elektrolyty, inzulíny a hepariny. Koncentrované elektrolyty musí být vždy umístěny na dané ošetřovací jednotce odděleně od ostatních přípravků v uzamykatelné skříni/lékárně a skladovací prostor musí být vždy dostatečně viditelně označen červeným nápisem „**Koncentrované elektrolyty nebo Rizikové léčivé přípravky**“.

10.1 Koncentrované elektrolyty

Jedná se o:

KCl 7,45 % (kaliumchlorid),

KH₂PO₄ 6,8 %, 13,6 % (kalium dihydrogenphosphoricum),

NaCl 5,85 %, NaCl 10 % (natriumchlorid),

NaHCO₃ (natrium hydrogencarbonicum),

NaH₂PO₄ 8,7% (natriumhydrogenofosfát), o Elotrace.

10.2 Léčivé přípravky s vyšší mírou rizika - INZULÍN

Inzulíny musí být umístěny na dané ošetřovací jednotce odděleně od ostatních přípravků v samostatném boxu/přihradce v lednici či uzamčené skříni/lékárně s viditelným označením „*Rizikové léčivé přípravky*“.

Všechna balení inzulínu (zásobní, načatá, inzulínová pera) musí být chráněna před světlem. Zásobní balení inzulínu uchováváme při teplotě 2 až 8 °C po dobu použitelnosti uvedené na balení.

Načatá balení inzulínu musí být řádně označena datem prvního použití a skladována při pokojové teplotě do 25°C. Použitelnost inzulínu od data prvního použití viz standard poskytovatele zdravotních služeb.

Inzulínová pera musí být uchovávána při teplotě dané souhrnem údajů o přípravku.

10.3 Léčivé přípravky s vyšší mírou rizika - HEPARIN

Hepariny musí být umístěny na dané ošetřovací jednotce odděleně od ostatních přípravků v samostatném boxu/přihradce či uzamčené skříni/lékárně s viditelným označením „*Rizikové léčivé přípravky*“.

Všechna balení (zásobní i načatá) musí být chráněna před světlem.

Zásobní balení heparinu uchováváme při teplotě do 25°C. Přípravek musí být uložen vždy v původním obalu.

Načatá balení heparinu musí být řádně označena datem prvního použití a skladována při pokojové teplotě do 25°C. Použitelnost heparinu od data prvního použití viz standard poskytovatele zdravotních služeb.

ZVLÁŠTNÍ UPOZORNĚNÍ:

Hlášení nežádoucích účinků léčivých přípravků

Zákonná povinnost se vztahuje na všechna podezření výskytu závažného či neočekávaného nežádoucího účinku nebo jiné skutečnosti závažné pro zdraví léčených osob související s

použitím léčivého přípravku.

Nežádoucí účinky léčivého přípravku se hlásí dle legislativních požadavků SÚKL.

Informace o stahovaném léčivém přípravku je umístěna na webových stránkách SÚKL.

Odstraňování léčivých přípravků

V případě výskytu závady v jakosti léčivých přípravků rozesílá SÚKL „Informaci o léčivech a zdravotnických prostředcích významné pro zdravotnické pracovníky a provozovatele" k PZS. Stažené léčivé přípravky musí být shromážděny na příslušném oddělení, stranou od ostatních přípravků, jsou označeny jako „NEPOUŽITELNÉ" a dále se s nimi nakládá podle pokynů SÚKL. Tyto léčivé přípravky musí být zabezpečeny proti zneužití nepovolanými osobami.

Léčivé přípravky s proslou dobou použitelnosti, poškozené nebo nespotřebované musí být odstraněny včetně jejich obalů jako nebezpečný odpad dle standardu PZS.

Odstraňování léčivých přípravků s obsahem návykových látek probíhá protokolárně prostřednictvím lékárny, dle standardu PZS.

POUŽITÁ LITERATURA:

1. AISLP. *AISLP: automatizovaný informační systém léčivých přípravků* [online]. Praha: INPHARMEX, ©2019 [cit. 2019-07-16]. Dostupné z: <https://www.aislp.cz/>.
2. BEHARKOVÁ, N. a D. SOLDÁNOVÁ. Zajištění periferního žilního vstupu. In: BEHARKOVÁ, N. a D. SOLDÁNOVÁ. *Základy ošetrovatelských postupů a intervencí* [online]. Brno: Masarykova univerzita, Lékařská fakulta, 2016. [cit. 2019-07-15]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/ps16/osetrovatelske_postupy/web/pages/04-leky.html#zasady
3. ČESKO. Vyhláška č. 54 ze dne 6. února 2008 o způsobu předepisování léčivých přípravků, údajích uváděných na lékařském předpisu a o pravidlech používání lékařských předpisů [ve znění pozdějších předpisů]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 16, s. 829-841. ISSN 1211-1244.
4. ČESKO. Vyhláška č. 84 ze dne 26. února 2008 o správné lékařské praxi, bližších podmínkách zacházení s léčivými v lékárnách, zdravotnických zařízeních a u dalších provozovatelů a zařízení vydávajících léčivé přípravky [ve znění pozdějších předpisů]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 25, s. 1104-1125. ISSN 1211-1244.
5. ČESKO. Vyhláška č. 55 ze dne 1. března 2011 o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků [ve znění pozdějších předpisů]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 20, s. 482-544. ISSN 1211-1244.
6. ČESKO. Zákon č. 48 ze dne 28. března 1997 o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 16, s. 1185-1263. ISSN 1211-1244.
7. ČESKO. Zákon č. 167 ze dne 11. června 1998 o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů [ve znění pozdějších předpisů]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 57, s. 6770-6800. ISSN 1211-1244.
8. ČESKO. Zákon č. 95 ze dne 29. ledna 2004 o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta [ve znění pozdějších předpisů]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 130, s. 1434-1451. ISSN 1211-1244.

9. ČESKO. Zákon č. 96 ze dne 4. února 2004 o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních) [ve znění pozdějších předpisů]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 30, s. 1452-1480. ISSN 1211-1244.
10. ČESKO. Zákon č. 378 ze dne 6. prosince 2007 o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2007, částka 115, s. 5342-5436. ISSN 1211-1244.
11. ČESKO. Zákon č. 372 ze dne 6. listopadu 2011 o zdravotních službách [ve znění pozdějších předpisů]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 131, s. 4730-4801. ISSN 1211-1244.
12. ČESKO. Zákon č. 297 ze dne 24. srpna 2016 o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce [ve znění pozdějších předpisů]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 115, s. 4466-4472. ISSN 1211-1244.
13. LEK-9 - Zacházení s léčivými přípravky ve zdravotnických zařízeních [ve znění pozdějších předpisů]. In: *Věstník SÚKL*. 2004, č. 8, s. 7-8. ISSN 1210-9460. Dostupné aktualizace z: <http://www.sukl.cz/search.php?action=results&query=lek-9&x=0&y=0>
14. PRACOVNÍ SKUPINA BEZPEČNOST PERSONÁLU. *Ochrana a bezpečnost personálu při ředění a podávání i.v. léčiv: Doporučený postup pracovní skupiny* [online]. Praha: Aesculap Akademie, [2015]. 5 s. [cit. 2019-07-15]. Dostupné z: https://bezpecnostpersonalu.cz/wp-content/uploads/2015/08/Ochrana_a_bezpecnost_personalu_pri_redeni_a_podavani_iv_leci_v.pdf
15. SEKCE NEMOCNIČNÍCH LÉKÁRNÍKŮ. *Doporučené postupy* [online]. Praha: Sekce nemocničních lékárníků ČSF, © 2019 [cit. 2019-07-16]. Dostupné z: <http://www.nemlek.cz/index.php/doporuene-postupy>.
16. STÁTNÍ ÚSTAV PRO KONTROLU LÉČIV. *Státní ústav pro kontrolu léčiv* [online]. Praha: Státní ústav pro kontrolu léčiv, © 2019 [cit. 2019-07-16]. Dostupné z: <http://www.sukl.cz/>
17. UNITED KINGDOM CENTRAL COUNCIL FOR NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH VISITING. *Guidelines for the Administration of Medicines*. London: UKCC, 2000.
18. WORKMANN, B. A, BENNETT, C. L. (2006): *Klíčové dovednosti sester* (přeložila M. Zvoníčková), Praha: Grada, ISBN 80-247-1714-X.

V textu použité standardní postupy, zdroje:

Fakultní nemocnice Motol

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

skupin léčivých přípravků (např. návykové látky...)

- 2) NLZP zná správné podávání léčivých přípravků
- 3) NLZP provádí před podáním správnou identifikaci pacienta
- 4) NLZP zná zásady správné bezpečné praxe
- 5) NLZP je schopen identifikovat komplikace při podávání léčivých přípravků
- 6) Při podávání léčivých přípravků má NLZP k dispozici základní pomůcky a ordinace léčivých přípravků v originální zdravotnické dokumentaci

Pro ověření kritérií jsou používané metody:

Pohledem do dokumentace nebo dotazem na NLZP/pacienta, lékaře, pozorováním.
Přímá kontrola poskytnuté péče u pacienta.

EPIS